

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов

относно дисертационния труд на тема **„Разпознаването като способ на доказване - наказателно-процесуални аспекти”** от Иван Любенов Аврамов за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателен процес

1. Кандидат за придобиване на образователната и научна степен „доктор” е Иван Любенов Аврамов, магистър по право на Югозападния университет "Неофит Рилски" от 2003 г. В периода 2007-2020 г. работи като разследващ полицай, включително и като главен разследващ полицай в ОДМВР - Благоевград и ГДНП - София. Понастоящем е младши следовател в следствен отдел при Специализираната прокуратура. В периода на практическата си дейност Иван Аврамов запазва интереса си към придобиването на допълнителна квалификация в областите на материалното и процесуалното наказателно право. От 2017 г. е докторант в задочна форма на обучение при Катедра „Публичноправни науки и публичен мениджмънт” на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград.

2. Представената дисертация на тема **„Разпознаването като способ на доказване - наказателно-процесуални аспекти”** е в обем от 183 страници, включително съдържанието, справката за използваната литература и едно приложение. Трудът се характеризира със структура, включваща увод, три глави и заключение.

В увода докторантът очертава обекта, предмета и основната цел на изследването - да се обосноват препоръки за подобряване на правната и

организационна основа за представяне за разпознаване на лица и предмети, както и да се разработят тактически подходи за подобряване ефективността на този способ на доказване в наказателното производство. Реализирането на посочената цел е обвързано с основните задачи пред изследването. Аргументирана е същевременно и неговата актуалност.

Изложението по първата глава обхваща най-напред кратък исторически преглед на процесуалното наказателно право, посветено на доказателствата, доказателствените средства и способите на доказване /способите за събиране и проверка на доказателства и доказателствени средства/. Обръща се внимание на необходимостта от ясното им разграничаване. Впоследствие акцентът се поставя върху изясняването на същността на разпознаването като способ на доказване. Пояснена е спецификата при разпознаване на лица и на предмети. Очертани са трудностите във връзка със законовото изискване при разпознаването да присъстват поемни лица. Систематизирани са факторите, които могат да повлияят на паметта на разпознаващия и да доведат до погрешно разпознаване. В последната част на първата глава е осъществено съпоставително разглеждане на разпознаването и другите способности на доказване - разпит, експертиза, оглед, претърсване, изземване, следствен експеримент, специални разузнавателни средства. Изяснени и систематизирани са различията между тях.

Втората глава е посветена на уредбата на разпознаването според НПК. Най-напред се обръща внимание на юридическите основания за извършване на разпознаване. Впоследствие се пояснява какво предполага подготовката на разпознаването и каква е спецификата при различни видове разпознаване - на живи лица, на труп, на предмети и животни, на помещение и участък от местност. Посочени са и условията за обективност на разпознаването. Въз основа на достиженията на когнитивната психология са обособени някои подходи, които могат да бъдат използвани за намаляване на риска от

погрешно разпознаване. Изяснени са предимствата както на двойното анонимно разпознаване, така и на извършването на навременна оценка относно степента на увереност на разпознаващото лице за установяване на обективност при разпознаването. Накрая на тази глава се акцентира върху необходимото съдържание на протокола от разпознаването.

Изложението по третата глава е посветено на възможностите за усъвършенстване на тактиката на разпознаване в наказателното производство. За да обоснове своите виждания и предложения авторът е провел анкетно допитване до 159 респонденти. Анкетата съдържа 15 въпроса. Тя е приложена към дисертационния труд. Последователно докторантът систематизира отговорите на респондентите по всеки от поставените въпроси. Впоследствие въз основа на анализа им, той обосновава и предложенията си *de lege ferenda*.

В заключението на дисертационния труд докторантът обобщава изследването и систематизира основните изводи, до които е достигнал.

По темата на дисертационния труд Иван Аврамов е автор на три научни публикации.

3. Представената дисертация е системно и задълбочено изследване на разпознаването като способ на доказване. Тезите на автора са логически добре аргументирани. За това способства и анализът на относимата към темата съдебна практика както на националните съдилища, така и на Европейския съд по правата на човека. Същевременно изложението се отличава със своята прегледност и яснотата на застъпените виждания. За онагледяването му авторът използва множество таблици и фигури. В края на всяка глава са систематизирани достигнатите изводи. За качеството на работата способства съчетаното използване на правнологическия, историкоправния, сравнителноправния и други методи на изследване, коректно описани в автореферата на дисертационния труд.

Наред с изтъкнатите общи достойнства дисертацията се характеризира и с конкретни приносни моменти, част от които са следните:

- изяснена е същността на разпознаването като способност да се възприемат физическите характеристики на различни обекти и да се категоризират тези характеристики в класове за да е възможно идентифицирането на обектите /с. 15 и сл./;

- очертана е спецификата при разпознаване на лица и на предмети /фигура 1 на с. 17/;

- изтъкната е необходимостта от разграничаване на ролята и правата, които имат в наказателното производство свидетелите и поемните лица /с. 19 и сл./;

- на базата и на сравнителноправен анализ са споделени съмнения относно необходимостта от използване на поемни лица /с. 24/;

- съпоставително са разгледани разпознаването и другите способности на доказване в наказателното производство - разпит, експертиза, оглед, претърсване, изземване, следствен експеримент, специални разузнавателни средства /с. 32 и сл./. Обобщени са различията между тях /таблица 4 на с. 70-72/;

- изяснени и типизирани са задачите, които могат да бъдат решавани при разпознаване - събиране на нови доказателства, проверка на събраните доказателства, проверка на изградените следствени версии /фигура 7 на с. 81/;

- изяснена е същността и са изтъкнати особеностите при отделните видове разпознаване - на живи лица, на труп, на предмети и животни, на помещение и участък от местност /с. 89-117/;

- изследвани са факторите, които могат да доведат до грешки при разпознаването на живи лица /с. 90 и сл./;

- разгледана е спецификата и са посочени факторите, оказващи влияние в процеса на разпознаване на предмети от малолетни лица /с. 111 и сл./;

- въз основа на проведеното допитване до 159 респонденти и след обобщаване и анализ на техните отговори, са обосновани изводи относно възможностите за повишаване на ефективността при използване на разпознаването като способ на доказване /с. 128 и сл./;

- изследвани са възможностите за усъвършенстване на тактиката на разпознаването в наказателното производство. Те са обобщени с оглед - поемните лица, разследващите органи, ограничаване на допускането на грешки от разпознаващите лица /с. 148 и сл./.

4. Към представения за публична защита дисертационен труд могат да бъдат направени и някои бележки, които докторантът би могъл да вземе предвид, ако счита, че ще допринесат за оформянето му във връзка с неговото отпечатване. За да се избегнат недоразумения е желателно: а/ да се поясни защо в анкетното допитване следователите са обособени от разследващите органи /с. 128/; б/ да се прецизира изразът "разширителното тълкуване и тълкуването по аналогия" /с. 150/.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд на тема "Разпознаването като способ на доказване - наказателно-процесуални аспекти" отговаря на всички изисквания, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което давам положителна оценка и предлагам да бъде присъдена на Иван Любенов Аврамов образователната и научна степен „доктор”.

гр. София
април 2022 г.

Рецензент:

/проф. д-р Пламен Панайотов/